Kalay, kauçuk ve Straits doları: Cenevre ve Hong Kong ile karşılaştırma

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

İki para birimi, istikrara giden iki yol

Cenevre ve Singapur parasal istikrara farklı yollardan ulaştı. İsviçre, İsviçre frangını 1850 tarihli federal para kanunuyla tedavüle soktu ve 1865'te Latin Para Birliği'ne katıldı. Daha sonra banknot ihracı tekelini 36 bankadan tek bir merkez bankasına, İsviçre Ulusal Bankası'na devretti. Banka, gişelerini 20 Haziran 1907'de diğer şehirlerin yanı sıra Cenevre'de de açtı.[1] Boğaz Yerleşimleri (Straits Settlements) para reformlarını aynı on yılda gerçekleştirdi. İstikrarı, dolarlarını sterline bağlayarak ve rezervlerini Londra'da tutarak sağladılar. İsviçre bir merkez bankasının desteklediği egemen bir para birimi kurdu. Koloni ise parasal egemenliği olmayan bir para birimini kabullendi.

İki sistem farklı siyasi konumları yansıtıyordu. İsviçre, para rejimini seçebilen ve frangı daha sonra güvenli liman para birimi olarak savunabilen bağımsız bir devletti. Boğaz Yerleşimleri ise para birimini ödünç aldıkları bir imparatorluk gücüne bağlı topraklardı. Singapur bağımsızlıktan sonra bu iki mirası birleştirdi. Para kurulunun

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

tam dış karşılık ilkesini korurken Para Otoritesi'nde, kolonyal kurulda bulunmayan para politikası araçlarına sahip bir kurum inşa etti. İsviçre frangı ve Singapur doları bugün küçük açık ekonomilerin istikrarlı para birimleri olarak görülüyor. Bu sonuca birbirine zıt başlangıç noktalarından ulaşıldı.

Hong Kong daha yakın bir paralellik sunuyor. Hong Kong 1935'te gümüşü terk edip dolarını sterline bağladı, daha sonra ABD dolarına dayalı bir para kuruluna geri döndü. Hong Kong doları 17 Ekim 1983'ten beri ABD dolarına 7,80 kurundan bağlı. Mayıs 2005'ten beri bu bağ 7,75 ile 7,85 arasındaki bir konvertibilite bandı içinde işliyor ve banknotlar hâlâ lisans altında üç ticari banka tarafından ihraç ediliyor.[2] Böylece Hong Kong bugün klasik bir para kurulu işletirken Singapur döviz kurunu ticaret ağırlıklı bir sepete karşı yönetiyor. K. Kısım iki merkez arasındaki rekabete geri dönüyor.

Emtialar ve Cenevre'de ticaretin geç gelişi

Emtia tarihindeki karşıtlık daha da keskindir. 1851'de Winterthur'da kurulan Volkart ve 1877'de Nyon'da kurulan André gibi İsviçre ticaret evleri, 1945'ten çok önce pamuk, kahve ve tahıl ticareti yapıyordu. Yine de Cenevre, dünya emtia ticaretinin merkezi ancak 1950'lerde Cargill'in ve bağlı ortaklığı Tradax'ın gelişinden sonra oldu.[3] Cenevre'nin ticaret şirketleri şehre bankaları, tarafsızlığı ve vergi rejimi nedeniyle geldi. Emtiaların kendisi ise şehirden nadiren geçiyordu.

Singapur'un emtia işi bunun tersi yönde büyüdü. Önce kalay ve kauçuk, fiziksel olarak, limanından, izabe tesisinden ve depolarından geçerek geldi. Bankalar, sigortacılar ve simsarlar malların peşinden geldi. Cenevre'nin bir ofis merkezi olarak edindiği ticaret işlevlerini Singapur bir liman olarak edindi. Bu fark iki merkezi bugün de biçimlendiriyor. Cenevre, İsviçre topraklarına hiç değmeyen mallar için ticari kararların, finansmanın ve sözleşmelerin merkezi olmayı sürdürüyor. Singapur ise bu rolü rafinaj, depolama, gemi yakıtı ikmali ve denizcilik alanlarındaki fiziksel varlıkla birleştiriyor. G. Kısım bu konuyu inceliyor.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Rakamlarla

Larut'ta kalayın bulunması: 1848, Penang'dan getirilen yirmi Çinli madenciyle. Pangkor Antlaşması: 20 Ocak 1874. Federe Malay Devletleri: 1895 tarihli antlaşma, 1 Temmuz 1896'da yürürlüğe girdi. On dokuzuncu yüzyılın sonunda Malaya'nın kalay ihracatı: yaklaşık 52.000 metrik ton, dünya üretiminin yarısından biraz fazlası. 1929'da Malaya kalay üretiminde Avrupalıların payı: yüzde 61. Straits Trading Company: 8 Kasım 1887'de 150.000 dolar sermayeyle kuruldu, 1890'dan itibaren Pulau Brani izabe tesisi. Wickham'ın kauçuk tohumları: yaklaşık 70.000 adet, 15 Haziran 1876'da Kew'de. Singapur'daki ilk kauçuk fidanları: 1877. Ridley'nin balık kılçığı biçimli kesim yöntemi: 1895. Malaya'da kauçuk ekili alan: 1903'te 20.000 akre, 1922'de 2.260.000 akre. Malaya'nın dünya kauçuk üretimindeki payı: 1921'de yüzde 50 (Drabble) veya 1920'de yüzde 57,6 (Wong Lin Ken). Singapur'daki ilk kauçuk açık artırması: 12 Eylül 1911. Stevenson planı: 1922–1928. Malaya'nın ihracat gelirlerindeki düşüş 1929–1932: yüzde 73. Para Kurulu (Board of Commissioners of Currency): 1897'de kuruldu, 1899'dan itibaren banknot. Straits dolarının 1906'dan itibaren sterlin değeri: iki şilin dört peni. Malaya doları: 1939. Uluslararası Kalay Konseyi'nin piyasa işlemlerini askıya alması: 24 Ekim 1985.[4]

Notlar

1. Ressos, *Genève, place financière internationale*, partie D, chapitre « Radicalisme, chemins de fer et banques par actions (1846-1914) », section « La question monétaire : du franc suisse à la Banque nationale », dipnotlarıyla birlikte: loi fédérale sur la monnaie du 7 mai 1850; Union monétaire latine, convention du 23 décembre 1865; ouverture des guichets de la BNS le 20 juin 1907 à Bâle, Berne, Genève, Saint-Gall et Zurich; droit d'émission transféré des 36 banques qui le détenaient à la seule BNS. ↩
2. Wikipedia, "Hong Kong dollar" (Erişim tarihi: Kasım 2026): Hong Kong 1935'te "abandoned silver and introduced a crawling peg to sterling"; 1939'dan itibaren HK$16 = £1 sabit kur; "On 17 October 1983, the Hong Kong dollar was officially pegged to the U.S. dollar at a rate of HK$7.80 = US$1", para kurulu düzenlemesi olarak nitelendirilir; Mayıs 2005'ten beri US$1 :

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

HK$7,75–7,85 işlem bandı; HSBC, Bank of China ve Standard Chartered lisans altında banknot ihraç eder. ↩

3. Ressos, *Genève, place financière internationale*, partie G, chapitre « Du comptoir au terminal : histoire du négoce à Genève », dipnotlarıyla birlikte: Volkart 1851'de Winterthur ve Bombay'da ofislerle kuruldu; André & Cie 1877'de Nyon'da kuruldu; Cargill ve Alcoa 1950 civarında geldi, Cargill'in bağlı ortaklığı Tradax Cenevre'den yürütülen uluslararası ticaretinin merkezi oldu. ↩

4. Rakamlar, yukarıdaki dipnotlarda belirtildiği ve kaynak gösterildiği şekildedir; özellikle John H. Drabble, "The Economic History of Malaysia", EH.Net Encyclopedia, 31 Temmuz 2004; Wong Lin Ken, "Singapore: Its Growth as an Entrepot Port, 1819–1941", *Journal of Southeast Asian Studies*, cilt 9, sayı 1, 1978, dipnot 28: "By 1920, Malaya was already producing 57.6% of the world output of rubber", bu oran Endonezya'nın tahmini yüzde 25,4'lük payının iki katından fazlaydı; Wikipedia, "Straits dollar" ve "Rubber Trade Association of Penang" (Erişim tarihi: Kasım 2026). ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.